

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22/II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
V SAK PETEK

LETO V.

LJUBLJANA, SREDA, 1. JANUARJA 1941.

ŠTEV. 1.

Srečno
novo
leto
1941

V njem božje varstvo vsem
naročnikom in čitateljem

želi

Uredništvo in uprava
„Slovenskega delavca“

★

Mir, zaposlitev in kruh

želi vsem članom in njihovim
družinam

CENTRALA ZZD

██

V slogi je moč

Novo leto — nova doba. V življenju človekovem, ki je kratko, nekaj pomeni. Kakšno bo, nihče ne ve. S strahom zbirajo nekateri značilnosti in merijo sile. V skrbeh so zase, v skrbeh za svoje življenje. Po prilikah, po razmerah skušajo usmeriti svoj korak, prilagoditi svoja dejanja, da bi poskrbeli za svoje lagodje.

Nikomur ti služiti nočejo — razen samemu sebi. Nimajo izven sebe nobenih vzorov, ne trudijo se za zmago nobenih programov.

Nosilci prave materialistične miselnosti so. Dejansko ni v njih nobene razlike, če pripadajo slojem posejajočih ali vrstam nemaničev. Njihova notranja vrednost je obakrat enaka, njih briga si je do pičice podobna. Ko vstopajo v novo leto, mislijo na eno: Kako bi kar največ vrednot zase pograbili. Tako ni prav.

Vendar bi ne bilo prav za nas, če bi ne pogledali okrog sebe, če ne bi hoteli videti dejanskega življenja in njegovih težkoč. Tudi zase moramo skrbeti, na svojo družino moramo misliti. Truditi se moramo, da s svojim delom ustvarimo sebi in svojem nosno življenje.

Ne bili bi ljudje, če bi nas tegobe časa v živo ne zadele, če nam naših skrbi ne bi večale. Kdor čuti odgovornost, ne sme in ne more mimo težkih vprašanj, ki jih stvarnost na njega stavi. V vesti je dolžan z razumom, danim od Boga, pregledati prilike, kadar so težke in iz njih iskati izhoda.

Za delavca predvsem pogled v prihajajoče leto ni razveseljiv. Sto reči, ki jih je doživljal v preteklem letu in so ga obkldale z velikimi težavami, mu veča njegove skrbi. Ne ve, če bo v miru ohranil svoje delo. Ne ve, če mu ne bo v viharju ugasnilo življenje samo. Nima poročstva za zadostno plačo. Upravičeno se boji, da še za trdo zasluženi denar ne bo prejel, kar rabi za sebe in za svoje. Strah ga je pred mladijo, da bodo otroci stradali...

Vse to je bridka resnica. Mimo nje prizadetim ni mogoče iti. Življenje samo stavi trdo vprašanje na vsakogar, kako bo živel in zahteva točen odgovor. Kdor ga ne najde, je revež.

Vendar dela napak, kdor hoče na vprašanje odgovoriti sam samo zase, kdor hoče iz pretečih nevarnosti ubežati le sam. Z njim so tudi drugi enako prizadeti. Razmere pa so zato take, ker so jih poedinci in poedine skupnosti v družbi ustvarile prav s tem, da mislijo in delajo samo zase. Nimajo programa, nimajo vzorov. Drugi jim niso nič mar.

Zato v novo leto skrbi in težav nihče ne hodi sam! Nihče ne misli in ne išči rešitve samo zase! Čim večji so križi, čim težje so preizkušnje, tem bolj živa bo dija zavest, da moramo naše prilike reševati istočasno s prilikami drugih.

Delavski stan, s težavami posebno obremenjen, je posebno usodno med seboj po-

Skupščina Delavske zbornice

V znamenju žalovanja za † narodnim voditeljem

Za soboto in nedeljo, 14. in 15. decembra, je bila sklicana na redno zasedanje skupščina Delavske zbornice. Člani plenuma naj bi v soboto na predposvetih pregledali položaj slovenskega delavstva in izvršena dela Delavske zbornice. Predebatirali naj bi številne svoje predloge, ki vsi merijo v to, kako sodobnim prilikam primerno zavarovati delavske koristi.

Že v naprej smo se veselili živahnosti zasedanja, ki ga je sedanji plenum ob vsakem zasedanju izpričal. Nenadoma pa nas je zadela bridka vest o nepričakovani smrti pok. narodnega voditelja dr. Korošca. Na člane plenuma, ki so se že na dan njegove smrti sestali v Ljubljani na zborovanje, je žalostna vest legla kakor mora

Nikomur se ni prav nič ljubilo, vsi smo bili od žalosti potrti in ob tako velikem dogodku se nam je zdela vsaka obširna razprava žalitev spomina na pok. narodnega voditelja.

Molče so prihajali posamezni člani plenuma v zbornično dvorano in tiho zasedali svoja mesta. Vsak zase se je zazrl v predloženi material, ki naj bi ga skupščina do podrobnosti pretehtala in premišljenega do potankosti za koristi delavstva odobrila. Na srečo je uprava Delavske zbornice vse točke dnevnega reda do podrobnosti natančno pripravila in je celoten material z vsemi prilogami: proračunom in obračuni ter predlogi vsak član dobil že spisanega pred seboj.

Namesto predpovetov in razprav je

predsednik Delavske zbornice tov. Kozamernik Viktor takoj v soboto otvoril redno zasedanje plenuma ter se v uvodnih besedah spomnil prežgodaj umrlega narodnega voditelja dr. Antona Korošca. Navzoči so žalostne priznalne besede zaslugam umrlega voditelja poslušali stoje in se na koncu odzvali njegovi počastitvi s trikratnim vzklikom: Slava!

Na to je skupščina prešla na dnevni red. Vse točke, vsa poročila in vsi predlogi uprave in posameznih članov skupščine so bili sprejeti soglasno. Radi važnosti prinašamo nekaj stvari, ki jih je plenum obravnaval. Najbolj važen brezdvomno za Delavsko zbornico je njen proračun.

Nekaj o proračunu

Proračun za leto 1940 je znašal 2 milijona 616.000.— din izdatkov in prav toliko dohodkov. Proračun za l. 1941 pa predvideva 4.040.000.— din dohodkov in prav toliko izdatkov. Novi proračun pomeni tako napram prejšnjemu za 1.424.000.— din poviška. To povišanje dohodkov nastane v glavnem zaradi novih mezdskih razredov, ki jih je nedavno predpisal minister za socialno politiko. Povišali so se s podpisom teh razredov dohodki Okrožnih uradov, Bratovskih skladnic in drugih delavsko-socialno-zavarovanih ustanov. Povišajo se tako tudi zneski, ki jih v gotovih % prejemkov vseh teh ustanov prejema Delavska zbornica.

Zvišali so se vzporedno tudi izdatki Delavske zbornice. Delno je upravni odbor moral nastaviti za brezhibno poslovanje Zbornice novih sposobnih upravnih moči. Z novim letom ustanavlja v Kranju novo ekspozituro Delavske zbornice. Zaradi rastoče draginje in zaradi zgleda delodajalcem je upravni odbor zvišal plače vsem uslužbenecem. Nekaterim več, drugim manj. Čim višja je bila plača, tem manj % draginjske doklade potem uslužbenec prejme. Zaradi draginje se povišujejo tudi vsi materialni izdatki: za pisarne, za potnine, za kurjavo, razsvetlavo, vodarino itd. Zlasti pa predvideva novi proračun povišanje za socialno politi-

ko. Podpore brezposelnim in socialno potrebnim v bodočem letu so zvišane na 200.000.— din. Za upravno zaščito delavcev in nameščencev je določenih 40.000.— din. Za tisk in strokovno vzgojo predvideva proračun znesek 100.000.— din, za sodelovanje pri mezdskih razpravah, sporih in stvarkah je določenih 25.000.— din. Na raznih podporah misli uprava izdati 100.000 din, za strokovno šolo je predvidenih 100.000.— din. Posebno pažnjo pa predvideva predlog uprave v proračunu za organizacijo delavskih kuhinj in brezplačno hrano po teh kuhinjah ter je za to določena čisto nova postavka v iznosu 300.000.— din. S tem zneskom bo mogoče znatneje podpreti že obstoječe delavske kuhinje ter v času največje stiske preskrbeti večje število stradalajočih delavcev in njihovih družin.

Kot zanimivost bi bilo morda omeniti tudi namero, da zbornica začne izdajati svoje lastno obveščevalno glasilo, za katerega je predvideno v proračunu 30.000.— din.

V splošnem je v proračunu na izdatkih najbolj povečan ravno pod točko »Socialna politika«. Preteklo leto je ta del proračuna predvideval 633.000.— din izdatkov, novi proračun za l. 1941 pa tudi predvideva 1.218.000.— din. To zadostno izpričuje, da sedanja uprava Delavske

zbornice dobro razume, kako je treba zbornična sredstva uporabiti najbolj koristno in tam, kjer je potreba največja. V dve smeri kaže prizadevanje zbornične uprave: Najprej hoče znatno podpreti brezposelne in stradalajoče ter žrtvovati v to svrhu skupaj 600.000.— din. Hoče pa delavstvo tudi izobraziti, ga organizacijsko usposobiti in zaščititi ter tudi v to svrhu izplačati za dosego svojih namenov nekaj nad 200.000.— din.

Ostale spremembe v proračunu so zgolj tehničnega značaja in se jim pri sestavljanju obračuna ni mogoče izogniti. So zato za duha organizacije, ki je v Delavski zbornici vodilna, tudi manj značilne in za naše čitatelje manj pomembne.

Upamo, da bo proračun, kakor ga je skupščina sprejela, odobren, in da bo z njegovim izvajanjem sedanji zbornični upravi možno uspešno podpirati interese vsega slovenskega delavstva.

Predlogi uprave DZ

Zbornična uprava je stavila skupščini več samostojnih predlogov za ureditev tekočih zborničnih zadev. Kot važnejše navajamo tu:

Predlog za sestavo nove pragmatike za uslužbence Delavske zbornice. Že sprejete pragmatike ministrstvo za socialno politiko ni odobrilo. Zahteva, da se vnesejo v nov načrt nekatere spremembe.

Kdor pozna način dela v zbornici in razmere, ki so v njej zlasti zaradi naše velike dobrohotnosti napram personalu, ki smo ga podedovali od prejšnjih uprav ve, da je v odnose uslužbenecv do uprave treba uvesti red. Vse prejšnje uprave tega niso smatrale za po-

trebno. Dvajset let niso bili urejeni odnosi med uslužbenci in med upravo. Za eventualne pregreške uslužbenecv ni bilo določenega postopka. Upravni odbor Delavske zbornice je zato plenumu predlagal za uslužbence zbornice poseben disciplinski postopek. Ta postopek naj varuje red in disciplino, varuje pa naj tudi uslužbenstvo pred vsakim samovoljnim in prehitrim postopkom. Upamo, da bo disciplinski red svoj namen dosegel in bodo za njega novi upravi hvaležni tudi vsi zbornični uslužbeneci.

Na osnovi § 69 zakona o zaščiti delavcev je osnovano v Beogradu Centralno tajništvo Delavskih zbornic. Člani tega tajništva so vse Delavske zbornice v državi. Hrvatske Delavske zbornice pa so iz tega tajništva izstopile. Osrednjo tajništvo je s tem izgubilo svojo zakonito osnovno, ker ne zastopa več vseh Delavskih zbornic v državi. Tako nastane tudi za našo zbornico vprašanje, ali naj v Centralnem tajništvu še vztraja in za njega prispeva znatne vsote ali pa naj iz nje-

Novi predsednik Delavske zbornice, predsednik centrale ZZD tov. Jonke Jože.

ga izstopi. Na predlog uprave je zato plenum napravil soglasen sklep, dati upravnemu odboru pooblastilo, da more kadar koli izstopiti iz Centralnega tajništva Delavskih zbornic v Beogradu. Pripominjamo, da moramo za vzdrževanje tega Centralnega tajništva plačevati letno 8% vseh prispevkov, ki jih mi prejemamo od delavsko-socialno zaščitnih ustanov. Predvidoma bo ta prispevek za leto 1941 znesel cca 350 tisoč din. Zares je vprašanje, če se to (Nadaljevanje na 2. strani.)

Velenje

(Nadaljevanje s 3. strani.)

Drugič so pa važna sredstva bila podkrepitvevi povišanja plač in za ponovno večjo zaposlitev brezposelnega delavstva, da so se dobila nova velika naročila za premog. Dvakrat je izposloval od direktorje državnih železnic in pri ministrstvu za promet visoke kontingente za rudnik Velenje gospod Ivan Theuerschuh, bivši narodni poslanec. Čeprav ni v parlamentu, dela ta gospod in žrtvuje na lastne stroške kar koli je mogoče za velenjske rudarje.

Dalje je intervenirala Zveza združenih delavcev in Delavska zbornica v Ljubljani za tretji novi kontingent za ponovna povečana naročila od strani državne železnice in uspešno priborila tretji odjem novih naročil, na kar se je pričelo sprejemati brezposelne delavce v službo na rudnik Velenje. Nato je sledilo od vojaške oblasti, kot že iz prejšnjega časa pridobljena naročila, sledil je večji odjem električnega toka, da se zopet tu uporabi večjo vsoto premoga. Končno se je priglasila še daljna Švica za odjem velenjskega premoga, ki bi ga vzela, kolikor bi bilo mogoče, samo obstajala je nevarnost zaradi pomanjkanja vagonov, da se tudi tukaj zagotovi stalni odjem, če bo dovolj vagonov na razpolago. Tudi tukaj je bilo treba poseči vmes na merodajnih mestih, da je

zda vagonov dovolj. Sprejelo se je lepo število brezposelnih delavcev iz cele Šaleške doline in je danes mladih delavcev že več nego starih. Brezposelnost seveda še ni popolnoma pri kraju, ampak v glavnem so sedaj zaposleni po večini vsi prej reducirani rudarji. Mnogo pa je sprejetih čisto na novo.

Nato je treba, kar je velike važnosti, skrbeti tudi za bodočnost, za starost in onemoglost, za upokojene rudarje, za povišanje pokojnin v tej rastoči draginji. Prej je bila navada, da so se pokojnine zniževale in trgale. Ker ni bilo zaposlitve, tudi ni bilo dovolj plačnikov, ki bi prispevali za pokojnine in tudi ni bilo možno najti novih prispevkov in dohodkov. Z velikimi zaposlitvami je spet dana možnost, da se tudi upokojencem pomaga iz te neznošne bede in siromaštva. Vršile so se konference in razne ankete ter posvetovanja, kako pomagati revnim upokojencem do skromnega in poštenega življenja, ki so si ga z delom pod zemljo pošteno zaslužili. U bogi rudarski upokojenec je dolga leta dajal vse svoje moči podjetniku. Naj bi na stare dni imel vsaj malo užitka od svojega truda, preden se bo za večno podal v podzemeljski rov — v hladni grob!

V mesecu decembru 1940 so se ponovno zbrale vse strokovne organizacije rudarske zadruga, načelstvo IV. skupine rudarske oblasti. Glavna bratovska skladnica in

Delavska zbornica v dneh 18., 19. in 20. decembra na razne posvete ter so končno sklenile, da se ustanovi poseben fond za povišanje pokojnine najprej onim starim upokojencem, ki so dobivali sramotno malo pokojnine po 100, 200 din mesečno. K temu bodo prispevali eno tretjino industriji, eno tretjino delavstvu, eno tretjino pa kr. banska uprava iz bednostnega fonda, kot prva pomoč za nižje vrste upokojencev. Vložene pa so nove vloge za splošno povišanje pokojnin vseh upokojencev, starih in novih, pa tudi za tiste, ki bodo šli v par letih v pokoj, da dobe tako pokojnino kot odgovarja zakonu in rastoči draginji ter povišanim mezdam. Ako so se našla sredstva za stare in dosedanje upokojence, se morajo najti izhodi tudi za bodoče upokojence, t.j. tozadevna odgovarjajoča pokojnina. Kratko rečeno: Ako bo dobro gospodarstvo vsepovsod na višjih in nižjih mestih ter polna zaposlitev v vseh industrijah in primerno plačano delavstvo — ker dobro plačan delavec bo tudi dober državljan in zvest v svojem poklicu, — bo isto tudi preskrbljeno za svoje stare dni in beda bo sama izginila iz delavskih vrst, ker bo delavec lahko plačeval in podpiral to, kar bo potreboval na stare dni svojega življenja. Veliko dela in požrtvovalnosti nas ponovno čaka prihodnje leto in če hočemo, da bomo iz ponovne setve zopet imeli žetev ter zaželjene uspehe, bo treba še večje skupnosti z vsemi organizacijami ter sporazuma in ljubezni

CENJ. NAROČNIKOM

prilagamo v tej številki položnice ter jih vljudno prosimo, da poravnajo naročnino. Uprava.

med seboj. Le v slogi je moč in ta sloga je močna medsebojna povezanost v strokovnih organizacijah.

Gorje pri Bledu

Na božič ob 4. uri popoldne se je vršil v Gorjanskem domu izredno dobro obiskan občni zbor naše podružnice. Iz poročil, ki so jih podali odborniki se je razvidelo, da je podružnica v preteklem letu zelo živahno delovala. V tem letu je naša podružnica pravzaprav šele prodrla med podjetja v Gorjah, prej se je namreč omejevala samo na kovinarje, ki so zaposleni pri KID; Vodila so se mezdna gibanja v podjetjih: Gorjana, kjer se je dosegel podpis kolektivne pogodbe in ponovno zvišanje mezd za 10%, Verski zaklad, ki je na našo intervencijo dovolil svojemu delavstvu mnoge socialne ugodnosti, podjetje Vindgar pa je baš v pretečenem tednu prelomilo sporazum, ki je bil sklenjen dne 20. nov. in je centrala radi tega zaprosila za uvedbo arbitraže. Kot eden izredno važnih uspehov v minulem poslovnem letu se mora smatrati zlasti gradnja postaje Kočna.

Za poročili krajevnih funkcionarjev je poročal zastopnik centrale tov. Jan. S tem poročilom so se člani nekoliko spoznali z velikim delom, ki ga centrala vrši v korist delavstva širom Slovenije. Sledile so volitve. Članstvo je izrazilo popolno zaupnico dosedanjemu odboru in je bil z malimi izpremembami tudi isti izvoljen. Odbor je sklenil, da mora v bodočem poslovnem letu gorjanska podružnica narasti vsaj za 50 članov, vse članstvo pa bo odboru v oporo in pomoč.

PILO

**LEŽAK IN BOK
PIVOVARNE UNION
V LJUBLJANI
SE NAJBOLJE PRIPOROČA!**

Srečno in veselo novo leto
želi svojim gostom

Celestina Vidmoser

gostilničarka

Vuhred

Svojim cenjenim znancem in odjemalcem želim
srečno in blagoslovljeno novo leto

P. Minarik

trgovec

VUHRED

Vsem svojim cenjenim gostom želi
veselo, srečno novo leto gostilna

Sgeem**Vuhred**

Srečno in blagoslovljeno Novo leto
želi in se priporoča

Cirilova knjigarna**Tiskarna Sv. Cirila**
podružnica TRBOVLJE

Delavska družina brez primerne zavarovanja

je kakor poslopje brez strehe. Če kdo, je delavec neprestano izpostavljen nevarnostim nezgod in prerane smrti. Zato zaveden delavec pravočasno sklene zlasti

življenjsko zavarovanje,

a prav tako ne more biti brez primerne

zavarovanja zoper nezgode.

Slovenski delavec sklene vsa taka zavarovanja le pri domači slovenski

Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani,

ki ima malemu človeku posebno primeren oddelek

KARITAS.

Denar mečeš skozi okno, če sklepaš zavarovanja pri ljudeh, ki jih ne poznaš. Zato se zaradi vsake vrste zavarovanja posvetuj le z zastopniki in potniki Vzajemne zavarovalnice, ki so dolžni ti svetovati pravilno, tvojim razmeram primerno in pošteno.

O zavarovanju se boš mnogo poučil, če boš prejemal mesečnik »Našo moč«, ki je glasilo zavarovancev Vzajemne zavarovalnice in izhaja sedaj že v 117.500 izvodih mesečno,

VSAKEMU DELAVCU JE ODPRTA POT DO IZOBRAZBE!

KAJTI NAJSIROMAŠNEJŠI
DELAVEC SI LAHKO
IZPOSODI NAJDRAGOCENEJŠO KNJIGO V

KNJIŽNICAH DELAVSKE ZBORNICE V LJUBLJANI, MARIBORU IN CELJU

LJUBLJANSKA IN MARIBORSKA KNJIŽNICA POŠILJATA KNJIGE TUDI NA DEŽELO. — KNJIŽNICE STALNO SPOPOLNUJEJO SVOJO BOGATO ZALOGO LEPOSLOVNE IN ZNANSTVENE LITERATURE Z NOVIMI KNJIGAMI, KI IZHAJAJO NA DOMAČEM IN SVETOVNEM KNJIŽNEM TRGU.

KNJIŽNICE SO ODPRTE VSAK DELAVNIK OD 10. DO 12. URE DOPOLDNE IN OD 5. URE DO 8. URE ZVEČER

V KNJIŽNICE SE LAHKO VPIŠE VSAKDO, KI SE ZADOSTNO LEGITIMIRA

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

opozarja na ugodno priliko za spopolnitev domače knjižnice

● **Mladinske knjige**● **Pripovedna slavnstva****po izredno nižanih cenah**

Zahtevajte VESTNIK »Naša knjiga«, ki Vam nudi bogato izbiro cenjenih knjig in vas obvešča o vseh knjižnih novostih.

Oglejte si našo veliko zalogo strokovnih, jezikoslovnih, znanstvenih in nabožnih knjig.